

Voorstel algemeen bestuur

Onderwerp	Weerbaarheid Vechtstromen
Zaaknummer	0000137804
Portefeuillehouder	S.M.M. Kuks
Vertrouwelijkheid	Openbaar

I. Voorstel

In het kader van de ontwikkeling van weerbaarheid wordt het volgende voorgesteld:

1. De Startnotitie Weerbaarheid vast te stellen, inclusief de beschrijving van de wettelijke vereisten uit de Wwke en CBW, en daarmee in te stemmen met een organisatiebrede, integrale en gefaseerde aanpak ter versterking van de weerbaarheid van Vechtstromen, conform de volgende uitgangspunten:
 - a. bescherming van mensen, milieu en volksgezondheid staat voorop;
 - b. het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting is leidend;
 - c. de continuïteit van kritieke processen heeft prioriteit boven de bescherming van individuele assets, systemen of locaties;
 - d. kritieke ondersteunende functies, waaronder crisiscoördinatie, informatievoorziening, energievoorziening, beveiligingssystemen en telecomverbindingen, worden zodanig ingericht dat zij de continuïteit van de kritieke processen ondersteunen;
 - e. risico's worden bewust afgewogen tussen accepteren, mitigeren, overdragen en investeren;
 - f. maatregelen richten zich primair op het versterken van de continuïteit en het herstelvermogen van kritieke processen;
 - g. het waterschap onderzoekt welke mate van zelfredzaamheid, continuïteit en herstelvermogen noodzakelijk en haalbaar is, waarbij een weerbaarheidsniveau van tenminste 72 uur als richtinggevend uitgangspunt wordt gehanteerd;
 - h. weerbaarheid wordt onderdeel van reguliere sturing, beheer, investeringen en besluitvorming;
 - i. samenwerken met ketenpartners vormt een integraal onderdeel van de aanpak.
2. In het geval zich gedurende de eerste implementatiefase van weerbaarheid onvoorziene uitgaven voordoen die niet binnen de reguliere budgetten kunnen worden opgevangen, hiervoor de post onvoorzien aan te wenden of op termijn een afzonderlijk dekkingsvoorstel aan het bestuur voor te leggen. Vooruitlopend hierop wordt bij de begrotingsvoorbereiding 2027 rekening gehouden met een indicatieve financiële ruimte van € 200.000;
3. Zaken waarvan de openbaarheid gevoelig ligt in het kader van weerbaarheid in de beslotenheid van de commissie Informatieveiligheid te behandelen, indien dit noodzakelijk en/of gewenst is;
4. Het versterken van de weerbaarheid in samenhang te zien met andere waterschapsopgaven, bijvoorbeeld zoals die zijn opgenomen in de Watervisie en het Waterbeheerprogramma;
5. Het algemeen bestuur periodiek te informeren over de voortgang van de implementatie van het thema weerbaarheid.

II. Kernboodschap

Vechtstromen versterkt de weerbaarheid van de organisatie. Het doel is dat het bij langdurige verstoringen, uitval van vitale voorzieningen, cyberincidenten en andere crises de kritieke maatschappelijke taak kan blijven uitvoeren. De Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (WWKE) en de Cyberbeveiligingswet (CBW) spelen daarbij een belangrijke rol. Ze zorgen voor extra urgentie en ze stellen aanvullende eisen. Met deze startnotitie geeft het waterschap richting aan een gestructureerde aanpak. Continuïteit en herstelvermogen van de kritieke processen waterbeheer (keren en beheren) en afvalwaterzuivering staan daarin centraal.

III. Waarom wordt dit voorgesteld? Wat wil het AB met het voorstel bereiken?

Zoals afgesproken bij besluit van het AB d.d. 9 juli 2025 is weerbaarheid standaard opgenomen in de bestuursagenda. Maatschappelijke en geopolitieke spanningen maken weerbaarheid van Vechtstromen immers van groot belang. Het waterschap moet zich ontwikkelen naar een betrouwbare organisatie die onder omstandigheden van ontwrichting, dreigingen en verstoringen haar kritieke processen zo lang mogelijk operationeel kan houden en gecontroleerd kan herstellen.

Dit vraagt een organisatiebrede aanpak met een overkoepelende werkwijze, waarvoor het algemeen bestuur de strategische koers en borging op de lange termijn bepaalt. Het algemeen bestuur wordt in een later stadium gevraagd richting te geven aan deze ontwikkelopgave door vaststelling van de bestuurlijke uitgangspunten in de Visie Weerbaarheid Vechtstromen 2026–2030.

IV. Toelichting op het voorstel/ kader

De maatschappelijke en geopolitieke ontwikkelingen stellen toenemende eisen aan de continuïteit en betrouwbaarheid van organisaties. Er zijn hybride en militaire dreigingen en daarnaast kunnen crises bijvoorbeeld op het gebied van klimaatverandering, geopolitieke ontwikkelingen en vitale infrastructuren op kleine en grote schaal ontwrichting veroorzaken. Vechtstromen bereidt zich hierop voor door haar weerbaarheid verder te ontwikkelen en te versterken. De notitie beschrijft de context, kaders en randvoorwaarden binnen een gefaseerde aanpak, waarmee het fundament wordt gelegd voor een integrale aanpak. Het doel is te groeien naar een toekomstbestendige organisatie waarin weerbaarheid structureel is verankerd.

V. Alternatief voorstel

Niet van toepassing.

VI. Argumenten

1.1 Het versterken van de weerbaarheid van het waterschap sluit aan op de ambities uit het bestuursakkoord

Te denken valt bijvoorbeeld aan continuïteit van de publieke taak, digitale weerbaarheid en het zijn van een betrouwbare overheid.

1.2 Het versterken van de weerbaarheid van het waterschap krijgt vanuit de Wwke en Cbw een wettelijke context.

Met de invoering van de Wwke en de Cbw wordt Vechtstromen nadrukkelijker verantwoordelijk voor het versterken van haar weerbaarheid tegen fysieke, digitale en hybride dreigingen.

1.3 Een integrale aanpak van weerbaarheid binnen Vechtstromen is noodzakelijk

De WWKE heeft als doel de continuïteit van maatschappelijk essentiële dienstverlening te beschermen tegen uiteenlopende verstoringen. Op basis van de Europese CER-richtlijn heeft het Rijk voor de waterschapssector de processen “keren en beheren” en “afvalwaterzuivering” als kritieke dienstverlening aangemerkt. Waterschappen worden op grond daarvan als kritieke entiteit aangewezen, waarna wettelijke verplichtingen (WWKE en CBW) gelden ten aanzien van risicoanalyse, weerbaarheidsmaatregelen en zorgplicht.

Om deze verplichtingen na te komen versterkt het waterschap haar weerbaarheid.

De weerbaarheid van het waterschap wordt beïnvloed door verschillende vakgebieden, waaronder crisisbeheersing, informatiebeveiliging, fysieke beveiliging, assetmanagement en bedrijfscontinuïteit. Deze disciplines beschikken ieder over eigen processen, verantwoordelijkheden en sturingslijnen. Om te voorkomen dat maatregelen versnipperd raken of onvoldoende op elkaar aansluiten, is een integrale governance noodzakelijk. Deze governance zorgt voor samenhang in beleid, prioritering, besluitvorming en uitvoering en richt zich op de continuïteit van de kritieke processen als geheel.

1.4 en 5. Het algemeen bestuur vraagt aandacht voor het thema weerbaarheid via de bestuursagenda

Op 9 juli 2025 heeft het algemeen bestuur het onderwerp weerbaarheid op de bestuursagenda geplaatst met als doel over de voortgang (van de implementatie) geïnformeerd te worden.

De informatievoorziening kan bestaan uit AB-brieven, mondelinge updates door de portefeuillehouder of worden verwerkt in beleidsinstrumenten zoals bijvoorbeeld de begroting.

VII Risico's en kanttekeningen

1.1 Het niet tijdig en volledig voldoen aan wet- en regelgeving kan leiden tot consequenties

Een voorbeeld hiervan is onvoldoende aantoonbaarheid van zorgvuldige bestuurlijke afwegingen en toezicht, dat eventueel leidt tot het opleggen van maatregelen door de toezichthouders.

1.2 Het vergroten van de weerbaarheid vraagt veel maatregelen en kent diverse afhankelijkheden.

De uitvoering van de weerbaarheidsopgave kent risico's die samenhangen met het realiseren van voldoende eigenaarschap, samenhang, prioritering en sturing binnen de organisatie. Daarnaast vragen de wettelijke ambities en termijnen om een zorgvuldige balans met de beschikbare capaciteit en specialistische kennis, met name op het gebied van ICT en OT. Ook vormen afhankelijkheden van externe infrastructuur, leveranciers en ketenpartners een aandachtspunt voor de uitvoering van het traject.

VIII Financiën

De implementatie van weerbaarheid verloopt gefaseerd. Voor onderdelen op het gebied van informatiebeveiliging, digitale weerbaarheid en IT/OT (operationele techniek) lopen trajecten en zijn er binnen bestaande programma's en beheeropgaven budgetten beschikbaar.

Voor de uitvoering van acute en zogenoemde no-regret-maatregelen wordt in eerste instantie aangesloten bij de bestaande budgetten en verantwoordelijkheden binnen de organisatie. Maatregelen die aantoonbaar bijdragen aan het versterken van de weerbaarheid en waarvan de noodzaak reeds is vastgesteld, worden bij de voorbereidingen van de begroting 2027 meegenomen.

Indien zich gedurende de eerste implementatiefase onvoorziene uitgaven voordoen die niet binnen de reguliere budgetten kunnen worden opgevangen, wordt hiervoor na instemming van de secretaris-directeur de post onvoorzien aangewend of een afzonderlijk dekkingsvoorstel aan het bestuur voorgelegd.

IX Communicatie

Dit besluit zal volgens de formele kanalen worden gecommuniceerd.

Na vaststelling van de startnotitie volgt de verdere interne afstemming en communicatie in de organisatie.

X Juridische zaken

De WWKE en de CBW versterken de verantwoordelijkheid van waterschappen voor het beschermen van kritieke processen en infrastructuur tegen verstoringen met een grote maatschappelijke impact. Daarbij richten beide wetten zich op verschillende, maar samenhangende onderdelen van weerbaarheid:

- De WWKE richt zich primair op de continuïteit en het herstelvermogen van kritieke processen en dienstverlening onder omstandigheden van onder meer langdurige uitval, sabotage, hybride dreigingen, schaarste en maatschappelijke ontwrichting. Voor de waterschapssector worden in ieder geval de processen 'keren en beheren' en 'afvalwaterzuivering' als kritisch aangemerkt. Na aanwijzing als kritieke entiteit gelden wettelijke termijnen voor het uitvoeren van risicoanalyses en het voldoen aan de zorgplicht. Waterschappen zullen naar verwachting in het derde kwartaal van dit jaar als zodanig worden aangewezen.

- De CBW, waarmee de Europese NIS2-richtlijn in Nederlandse wetgeving wordt omgezet, richt zich op digitale weerbaarheid, cyberrisicobeheersing, toezicht en incidentmelding. De BIO2 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2) vormt daarbij voor overheden een belangrijk normenkader voor de informatievoorziening. Voor operationele technologie (OT) worden daarnaast relevante sectorspecifieke normen en richtlijnen toegepast, waaronder de Cybersecurity Implementatierichtlijn Objecten (CCIR).

XI Uitvoering

De verdere uitwerking en verankering van weerbaarheid vindt plaats via de reguliere bestuurlijke instrumenten en processen van het waterschap, waaronder het strategisch assetmanagementplan, nieuwe beleidsontwikkelingen en de planning- en controlcyclus.

In het geval er gevoelige informatie moet worden besproken met het algemeen bestuur zal dit op de geëigende manier en in beslotenheid worden georganiseerd. De commissie Informatieveiligheid lijkt daar de beste plek voor.

Na vaststelling van de startnotitie door het algemeen bestuur wordt de beoogde werkwijze in de organisatie verder uitgerold.

XII Bijlage(n)

1. Besluit.
2. Startnotitie Weerbaarheid Vechtstromen
3. Beantwoording vragen Opgavegerichte Commissie inzake Generatietoets

Besluit

Het algemeen bestuur van waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 9 september 2026

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. De Startnotitie Weerbaarheid vast te stellen, inclusief de beschrijving van de wettelijke vereisten uit de Wwke en CBW, en daarmee in te stemmen met een organisatiebrede, integrale en gefaseerde aanpak ter versterking van de weerbaarheid van Vechtstromen, conform de volgende uitgangspunten:
 - a. bescherming van mensen, milieu en volksgezondheid staat voorop;
 - b. het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting is leidend;
 - c. de continuïteit van kritieke processen heeft prioriteit boven de bescherming van individuele assets, systemen of locaties;
 - d. kritieke ondersteunende functies, waaronder crisiscoördinatie, informatievoorziening, energievoorziening, beveiligingssystemen en telecomverbindingen, worden zodanig ingericht dat zij de continuïteit van de kritieke processen ondersteunen;
 - e. risico's worden bewust afgewogen tussen accepteren, mitigeren, overdragen en investeren;
 - f. maatregelen richten zich primair op het versterken van de continuïteit en het herstelvermogen van kritieke processen;
 - g. het waterschap onderzoekt welke mate van zelfredzaamheid, continuïteit en herstelvermogen noodzakelijk en haalbaar is, waarbij een weerbaarheidsniveau van tenminste 72 uur als richtinggevend uitgangspunt wordt gehanteerd;
 - h. weerbaarheid wordt onderdeel van reguliere sturing, beheer, investeringen en besluitvorming;
 - i. samenwerken met ketenpartners vormt een integraal onderdeel van de aanpak.
2. In het geval zich gedurende de eerste implementatiefase van weerbaarheid onvoorziene uitgaven voordoen die niet binnen de reguliere budgetten kunnen worden opgevangen, hiervoor de post onvoorzien aan te wenden of op termijn een afzonderlijk dekkingsvoorstel aan het bestuur voor te leggen. Vooruitlopend hierop wordt bij de begrotingsvoorbereiding 2027 rekening gehouden met een indicatieve financiële ruimte van € 200.000;
3. Zaken waarvan de openbaarheid gevoelig ligt in het kader van weerbaarheid in de beslotenheid van de commissie Informatieveiligheid te behandelen, indien dit noodzakelijk en/of gewenst is;
4. Het versterken van de weerbaarheid in samenhang te zien met andere waterschapsopgaven, bijvoorbeeld zoals die zijn opgenomen in de Watervisie en het Waterbeheerprogramma;
5. Het algemeen bestuur periodiek te informeren over de voortgang van de implementatie van het thema weerbaarheid.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 23 september 2026.

Het algemeen bestuur van waterschap Vechtstromen,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris